

10. Провідні освітянські бібліотеки України в дзеркалі статистики : зб. аналіт. і стат. даних за 2011 рік / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [уклад.: Л. О. Біла, А. В. Копилова ; наук. ред.: П. І. Рогова, І. І. Хемчян ; літ. ред. І. П. Білоцерківець ; відп. за вип. І. І. Хемчян]. – К. : [б. в.], 2012. – 93 с.

11. Провідні освітянські бібліотеки України в дзеркалі статистики : зб. стат. даних за 2010 р. / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [уклад.: Л. О. Біла, А. В. Копилова ; наук. ред.: П. І. Рогова, І. І. Хемчян ; літ. ред. І. П. Білоцерківець ; відп. за вип. І. І. Хемчян]. – К. : [б. в.], 2011. – 146, [1] с.

А. В. Копилова

Библиотеки областных институтов последипломного педагогического образования: современное состояние и перспективы развития

В статье комплексно анализируется деятельность библиотек областных институтов последипломного педагогического образования в течение 2010–2012 годов.

Ключевые слова: сеть образовательных библиотек Украины, Государственная научно-педагогическая библиотека Украины имени В. А. Сухомлинского, анализ, библиотеки областных институтов последипломного педагогического образования.

A. V. Kopylova

Libraries of Regional Institutes of Postgraduate Pedagogical Education: A Contemporary State and Prospects for Development

The author of the article analyzes in detail the activities of the libraries belonging to the regional institutes of postgraduate pedagogical education during 2010–2012.

Key words: a network of educational libraries in Ukraine, V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine, analysis, libraries of the regional institutes of postgraduate pedagogical education.

Надійшла до редколегії 09.12.2013 р.

УДК 027.7:[378.6:[37:62](477.54-25)УПА]

Н. М. Ніколаєнко,

директор наукової бібліотеки

Української інженерно-педагогічної академії

**СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОТРЕБ КОРИСТУВАЧІВ: ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ
НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНСЬКОЇ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ**

У статті проаналізовано досвід роботи наукової бібліотеки Української інженерно-педагогічної академії з питань інформаційно-бібліографічного забезпечення розвитку інженерно-педагогічної освіти, здійсненої в рамках виконання наукового дослідження «Системна організація інформаційно-бібліографічного забезпечення розвитку інженерно-педагогічної освіти». Матеріал містить інформацію про власний інформаційний ресурс галузевого характеру з єдиною точкою доступу.

Ключові слова: власні повнотекстові інформаційні ресурси, вторинні інформаційні ресурси, науково-дослідна робота бібліотеки, сервісні послуги.

Постановка проблеми. Істотного поліпшення ефективності роботи спеціалізованих бібліотек можна досягти лише за умови створення власного

інформаційного ресурсу відповідної галузевої спрямованості та забезпечення вільного доступу до нього.

Метою статті є розгляд роботи наукової бібліотеки УІПА над питаннями інформаційно-бібліографічного забезпечення розвитку інженерно-педагогічної освіти, проведеної в рамках виконання наукового дослідження «Системна організація інформаційно-бібліографічного забезпечення розвитку інженерно-педагогічної освіти».

Основна частина. Основним напрямом діяльності наукової бібліотеки Української інженерно-педагогічної академії (НБ УІПА) є забезпечення користувачів якісною інформацією. Умовно інформація поділяється на універсальну, необхідну людині для реалізації її різноманітних соціальних функцій, і галузеву, яка потрібна тільки фахівцям певних сфер діяльності. Надавати саме галузеві відомості з проблем інженерно-педагогічної освіти покликана названа книгозбірня, яка формує свої фонди й організовує інформаційну роботу відповідно до потреб користувачів УІПА. З метою підвищення ефективності цієї діяльності співробітники бібліотеки постійно вивчають, аналізують, осмислюють, науково обґрунтовують запити своїх читачів і вживають конкретні заходи для їх задоволення. Одним із таких вагомих заходів є наукове дослідження «Системна організація інформаційно-бібліографічного забезпечення розвитку інженерно-педагогічної освіти», яке проводить книгозбірня разом із кафедрою педагогіки й методики професійного навчання (наук. керівник д.-р пед. наук, проф. Н. О. Брюханова; виконавці – канд. пед. наук Д. В. Коваленко, директор НБ Н. М. Ніколаєнко, вчений секретар бібліотеки О. М. Рибальченко; термін виконання: 2012–2014 рр.).

Під час виконання першого етапу на основі аналізу джерельної бази визначено стан інформаційно-бібліографічного забезпечення розвитку інженерно-педагогічної освіти в Україні. Вивчено матеріали про її вплив на систему професійно-технічної освіти України, проаналізовано цілі, завдання, зміст інженерно-педагогічної освіти та її нормативно-правову базу, досліджено матеріали стосовно системи підготовки спеціалістів в УІПА, проведено моніторинг засобів масової інформації й Інтернет-середовища з питань поступу названого різновиду освіти, визначено основні напрями розвитку інформаційно-бібліотечного простору академії, на основі яких базується діяльність наукової бібліотеки щодо інформаційно-бібліографічного забезпечення розвитку інженерно-педагогічної освіти. Перші отримані результати дають підстави дійти висновку: система інженерно-педагогічної підготовки фахівців стане більш ефективною за умови розроблення й впровадження в практику діяльності ВНЗ інженерно-педагогічного профілю чіткої системи організації та забезпечення інформаційно-бібліографічного супроводу навчального процесу.

У соціально-комунікаційному контексті під процесом впровадження системи організації й забезпечення інформаційно-бібліографічного супроводу галузі мається на увазі процес оперативного доведення первинної (повнотекстової) та вторинної

(бібліографічної, реферативної, оглядово-аналітичної, фактографічної тощо) інформації до користувачів, який здійснюється за допомогою бібліотеки.

У межах виконання науково-дослідної роботи на сайті наукової книгозбірні (<http://library.uira.edu.ua>) створено галузевий ресурс «Інженерно-педагогічна освіта» з єдиною точкою доступу для оперативного доведення первинної (повнотекстової) інформації, що містить відомості про навчально-методичну лабораторію, наукову школу «Методика професійного навчання. Інженерна педагогіка» професора О. Е. Коваленко, повні тексти збірника наукових праць «Проблеми інженерно-педагогічної освіти», монографій у розділі «Інженерно-педагогічна освіта в дослідженнях науковців» й авторефератів дисертацій, які захищені в спеціалізованій вченій раді к.64.108.01, спеціальність 13.00.02 – теорія та методика навчання з технічних дисциплін у розділі «Автореферати дисертацій», інтерактивне посилання на галузеву реферативну БД ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, бібліографічну продукцію бібліотеки у вигляді науково-допоміжних, тематичних покажчиків і рекомендаційних списків літератури за тематикою наукових досліджень, перелік наукової періодики України, Росії та зарубіжжя з питань педагогіки й психології, web-ресурси з проблем інженерно-педагогічної освіти та інформаційний ресурс для професійно-технічної освіти.

Розповімо докладніше про галузевий інформаційний ресурс з єдиною точкою доступу «Інженерно-педагогічна освіта».

Скориставшись інтерактивним посиланням на головну сторінку сайту академії, можна отримати відомості про діяльність навчально-методичної лабораторії в рубриці «Методика професійного навчання. Інженерна педагогіка», де подано загальну характеристику наукової школи, основні напрями її роботи, науковий доробок професора О. Е. Коваленко.

Повні тексти збірника наукових праць «Проблеми інженерно-педагогічної освіти» з 1 до 39 випуску (всього 1004 публікації) представлено в зворотній хронології, що дає змогу насамперед ознайомлюватися з результатами наукових досліджень у галузі інженерно-педагогічної й професійної освіти, питаннями стратегії та методології, методики й змісту підготовки фахівців, професійної психології тощо.

Інформацію з проблем інженерно-педагогічної освіти подано в категорії рубрики «Інженерно-педагогічна освіта в дослідженнях науковців», яка надає доступ до повних текстів 15 монографій. У рубриці «Автореферати дисертацій» представлено 44 повні тексти авторефератів дисертацій, що захищені в спеціалізованій вченій раді к.64.108.01, спеціальність 13.00.02 – теорія та методика навчання з технічних дисциплін, у зворотній хронології.

Інтерактивне посилання на галузеву реферативну БД ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського дає змогу науковцям отримувати доступ до збірників наукових праць, періодичних видань психолого-педагогічної тематики й надає дослідникові можливість зорієнтуватися в інформаційному потоці дедалі ширшої наукової педагогічної думки.

Вторинний бібліографічний ресурс, що складається з науково-допоміжних, тематичних покажчиків і рекомендаційних списків літератури, підготовлених фахівцями відділу Наукової інформаційно-бібліографічної діяльності бібліотеки за тематикою наукових досліджень («Інновації в освіті», «Якість технологій та освіти», «Інженерно-педагогічна освіта. Підготовка інженерно-педагогічних кадрів» тощо), дає змогу користувачеві бути поінформованим про важливі публікації дослідників у галузі педагогічної науки й освіти, вітчизняних науковців і вчених країн СНД.

Перелік наукової періодики України з питань педагогіки та психології (51 назва журналів України, 55 назв журналів Росії, 104 назви збірників наукових праць, 12 назв зарубіжних друкованих видань і 16 назв закордонних електронних видань) надає можливість читачам отримати уявлення про розгалужену систему фахових видань, в яких публікуються результати наукових досліджень у галузі вітчизняної та зарубіжної педагогіки й освіти. Одержати доступ до цього переліку можна, скориставшись інтерактивним посиланням.

Категорію рубрики «Web-ресурси з проблем інженерно-педагогічної освіти» створено з метою розширення міжвузівського співробітництва.

Рубрика «Професійно-технічна освіта» заснована для інформаційної підтримки керівників, викладачів, майстрів виробничого навчання ПТНЗ. У ній представлено нормативно-правову базу професійно-технічної освіти, рекомендаційні списки літератури з проблем ПТО в Україні та Web-ресурси.

Сайт бібліотеки є досить об'ємним електронним освітнім ресурсом, який містить електронний каталог із повнотекстовою базою навчально-методичних видань, БД «Праці вчених», повнотекстовою базою авторефератів, зокрема з педагогіки, анотований каталог «Освітні ресурси Інтернету» і галузевий ресурс з єдиною точкою доступу «Інженерно-педагогічна освіта».

Робота щодо розширення сервісних послуг за допомогою сайта книгозбірні для фахівців у галузі освіти буде вестися й надалі.

Разом з цим для забезпечення інформаційної підтримки інженерно-педагогічної підготовки фахівців працівниками НБ УПА започатковано серію оглядово-аналітичних публікацій із питань інноватизації освітянських процесів, до якої входять бібліографічні покажчики, списки літератури науково-допоміжного та рекомендаційного характеру, що знаходять відображення в збірнику наукових праць «Проблеми інженерно-педагогічної освіти» у розділі «Інформація». Представлені оглядово-аналітичні відомості в цьому фаховому виданні надають можливість науковцям, педагогам, аспірантам, студентам розширювати знання із зазначеного напрямку, бути поінформованими про інновації в освіті, підготовку педагогічних кадрів тощо. Планується продовження серії публікацій із питань інноватизації освітянських процесів, що сприятиме плідній співпраці з читачами названого збірника наукових праць.

Новий електронний ресурс галузевого спрямування для інновації освітніх процесів дає змогу науковцям оперативно забезпечувати інформаційні потреби перманентною інформацією в доступній і зручній для використання формі.

Бібліотечні фахівці не тільки вивчають ринок інформаційних ресурсів, а й приділяють увагу багатоаспектному аналізу інформаційних потреб користувачів, усебічному дослідженню використання ними первинної інформації та створення вторинної. Активізуючи й модернізуючи роботу в цьому руслі, книгозбірня спрямовує її на повноцінне інформаційне забезпечення інженерно-педагогічної науки та освіти завдяки наданню інформаційної підтримки основним напрямам наукових досліджень лабораторії з питань стратегії й методології розвитку інженерно-педагогічної освіти в нових соціально-економічних умовах, удосконаленню її змісту, професійному становленню особистості майбутнього інженера-педагога на основі інноваційних педагогічних технологій.

Варто зазначити, що читачі мають змогу скористатися бібліографічною (науково-допоміжні, тематичні, рекомендаційні покажчики) і біобібліографічною (покажчики, що виходять у трьох серіях «Вчені УПА – ювіляри», «Праці кафедр УПА», «Праці УПА») продукцією бібліотеки, яка розміщена на її сайті. Щорічно виходять поточні бібліографічні посібники «Нові надходження літератури до НБ». Ці покажчики систематично видаються й оприлюднюються на сайті книгозбірні (library.upa.edu.ua) та сторінках фахового видання «Проблеми інженерно-педагогічної освіти». У перспективі розглядається питання щодо поступового переходу від бібліографії в традиційному вигляді до створення інтерактивних бібліографічних посібників і проблемно-орієнтованих баз даних.

Галузеву реферативну інформацію фахівці отримують через інтерактивні посилання на реферативні БД ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, БД «Україніка наукова» НБУ ім. В. І. Вернадського. Науково-аналітичне опрацювання фахових видань психолого-педагогічного спрямування УПА бібліотека здійснює для створення галузевого сегменту загальнодержавної реферативної бази даних «Україніка наукова» та її паперового варіанту – українського реферативного журналу (УРЖ) «Джерело». Реферати публікуються в УРЖ «Джерело» (серія 3 «Соціальні та гуманітарні науки. Мистецтво»).

Висновки. Копітка праця співробітників книгозбірні з підготовки, популяризації й розповсюдження інформаційних матеріалів серед науковців академії сприяють реалізації одного із основних завдань бібліотеки – створенню інформаційних ресурсів, задоволення інформаційно-бібліографічних потреб фахівців у матеріалах інженерно-педагогічної тематики та входженню до вітчизняного інформаційного простору.

Започаткування електронних баз даних із бібліографічною, повнотекстовою й гіпертекстовою інформацією – це ефективний спосіб якнайповнішого забезпечення читачів необхідними галузевими відомостями.

Очевидно, що функція сучасної бібліотеки трансформується нині з інформаційної в інформаційно-аналітичну. Тому сьогодні книгозбірні повинні інтегрувати свої продукти й послуги в мережеве середовище, саме туди, де працюють користувачі.

Список використаних джерел

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс] : [проект]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>. – Назва з екрана.
2. *Ніколаєнко Н. М.* Роль бібліотеки у формуванні науково-освітнього інформаційного простору ВНЗ / Н. М. Ніколаєнко // Вища шк. – 2013. – № 5. – С. 48–59 : табл.

Н. Н. Николаенко

Создание информационных ресурсов инженерно-педагогического направления для обеспечения нужд пользователей: с опыта работы Научной библиотеки Украинской инженерно-педагогической академии

В статье рассмотрен опыт работы Научной библиотеки УИПА по вопросам информационно-библиографического обеспечения развития инженерно-педагогического образования, проведенной в рамках выполнения научного исследования «Системная организация информационно-библиографического обеспечения развития инженерно-педагогического образования». Материал содержит информацию о собственном информационном ресурсе отраслевого характера с единственной точкой доступа.

Ключевые слова: собственные полнотекстовые информационные ресурсы, вторичные информационные ресурсы, научно-исследовательская работа библиотеки, сервисные услуги.

N. M. Nikolayenko

Creation of Engineering-and-Pedagogical Information Resources for Meeting the Readers' Needs: Experience of the Scientific Library of the Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy

The article is focused on experience of the Scientific Library of the Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy as far as the problem of the information and bibliographic providing for the developing engineering-and-pedagogical education branch is concerned. The investigation is conducted within the scientific research called «System organization of information and bibliographic providing the development of engineering-and-pedagogical education». The material contains information on a branch information resource with a general/common access point.

Key words: full-text information resources, secondary information resources, research work of the library, services.

Надійшла до редколегії 20.12.2013 р.